

РОМАН ЛУБКІВСЬКИЙ

РАМЕНА

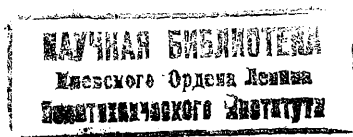
РОМАН ЛУБКІВСЬКИЙ

РАМЕНА

Поезіі

113397

ПЕРЕВІРЕНО 04 СІЧ 2019

ВИДАВНИЦТВО ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
„ДНІПРО“ КИЇВ—1969

У2
Л82

До збірки віршів Романа Лубківського
ввійшли кращі поезії із попередніх його
книжок: «Зачудовані олені» і «Гроове
дерево», а також нові поезії. Тема бать-
ківщини, материнства, кохання, любові
до Людини, до рідної землі, природи є
провідною в творчості Р. Лубківського.

Київська книжкова фабрика № 1

7—4—3
75—69М

З В І З Д А Р

МУЗИКА РЕВОЛЮЦІЇ

Над містом плакати рвуться,
Де сонце — застиглий залп.
З екрану йде революція
Через притихлий зал.

Іде, як Шевченкова муза,
Як муза Делакруа.
Обпалює серце музика
Рвучкого її крила.

О Музико революції,
Приємлю твій ярий грім
І світ, народжений в муці,
Бо він є світом моїм.

То світ — по-ленінськи мудрий,
По-ленінськи — ясно усміхнений.
Замість прогнилих мурів —
Будинки з ясними вікнами.

Воюють безмовні кадри,
І землю весна стряса.
Гримлять зелені литаври —
Квітнева кипить гроза.

Вирує весняно вулиця,
Червоне — їй до лиця!
І йде молода революція
Через наші серця.

ВЕРЕСНЕВІ КАРБИ

Немов дospelий калиновий кетяг,
Той славен день постукав у вікно.
Запалахкотіли зорі на кашкетах
Й на овиді твоїм, Галичино.

Дніпро, не бачений тобою зроду,
Та виспіваний упродовж сторіч,
Поплив, помолоділий весь, зі сходу
Навстріч Дністрові й Прутові
навстріч.

Той день запам'ятається як повинь—
На спраглих сонця — світла і тепла.
Віднині кане в безвість навіть спомин
Про чорну тінь бундючного орла.

Той день запам'ятається як слово,
Що для братів братове зберегли.
Тобі віднині, рідна наша мово,
Вже не страшні ніякі вороги!

Той день запам'ятається як пісня —
Мелодія врочиста і проста.

Ще будуть бурі й грози всеочисні,
Та вже гримить, ширяє, вироста

На сто віків хвала ясному дневі,
Що для нових залишив покоління
На древніх плитах — карби вересневі,
У серці — вересневу прозорінь.

КРОКИ ВНОЧІ

Гул тривоги,
Гул ненависті,
Гул страху за майбутнє —
То вночі
Гупають
Важкі наші чоботи
По гранчастому бруху,
По прибитій пилюці,
По росяних полігонах...
Облич не видно —
Вони блукають
Десь там,
Поміж сузір'ями.
Рук не розрізниш —
Вони намертво зрослися
З хромованим металом...
Чи довго йти —
Ніхто не питає:
У строю розмовляти
Заборонено.
Право голосу
Мають тільки чоботи,
Право голосу
У липневій тиші

Мають солдатські чоботи,
І тільки вони,
Тільки вони...
Спіть...
Натомлені за день матері,
Бігайте по галявах снів,
Золотоволосі малята,
Білійте під смуглявими
вишнями,
Ноги дівчат...
Хай легко вам буде
у хвилину,
Коли тягар ненависті,
Тягар вашої тривоги,
Тягар страху за майбутнє
Проносимо між небом
і землею
Ми, солдати,
На своїх запилених чоботях...

ТРИВОГА

Недописаний, впав мій вірш
білим голубом край порога...
Вперше вигнала нас у двір
бойова тривога.
Тривога!!

...Ми летіли в лишневу ніч,
в запах трав, чобітьми зім'ятих,
і стискали чимраз міцніш
од роси важкі автомати.

Ми неслись, мов зелений вал.
Та наказ був чіткий і строгий —
лаштуватися на привал
тут же, осторонь від дороги.

Не забуду привал той, ні,
і короткий сон на привалі:
ніби ти вибирала мені
із волосся ромашки прив'ялі...

Потім знову — круті яри,
болота і кущі колючі.
Ми вернулися в табори,
мокрі, вимучені і злючі.

...Змовк нервовий сирени рев,
усміхнулося сонце тепле.
Білий аркуш біля дверей
нагадав мені знов про тебе.

Я підняв той шматок листка,
я чорнилом вдосталь запасся.
Тільки може статися так —
дописати рядок не вдасться.

Може статись — впаду, як вірш,
Білим голубом край порога...
Ти ніяким словам не вір.
Вір короткому слову — тривога!

ЄВРОПА РОКУ 41-ГО

Застугоніли металеві коні,
Двигтять земля. Жахається земля.
Здригається заснуле немовля
На материнськiм неспокійнім лоні.
Тремтять земля од реву диких орд.
Двигтять земля. Сто тисяч кінських морд
У темряві вдоволено похрюпують
Над зраненою бранкою Європою.

Праправнуки кульгавого кагана
На трупах вершать свій кривавий суд.
І слуги вина дорогі несуть
І дивляться на світ крізь прорізи нагана.
Ще ніч. Іще попереду поля,
Де в збіжжі зір, немов у морі, тоне,
Ще мить — і розпанахана земля...
Ще мить — і стане мужем немовля,
Щоб взяти меч
Із рук мадонни.

Є лінія — найголовніша з ліній,
Де зупинитись. Далі — ні на крок,
Де подих твій уже не подих — іній,
Де серце — наче зведений курок.

Де від різкого сонячного світла,
Що б'є в зіницю гостро, наповал,
На синю сталь сльоза стікає світла —
Мішені розпливається овал.

Прицілься. І до болю зуби стисни,
Та не змахни сльозу свою лишень.
Крізь грань сльози —
Крізь грань живої призми —
Дивись на подірявлену мішень.

І коли очі висушить ненависть,
А серце переплавиться в броню,
По ворогу й не вистріливши навіть,
Ти виграєш на лінії вогню!

Де вклякли в пам'ять леви мармурові,
Де Каменяр гримить у крицю, де
Запечені на бруку краплі крові
Моїх дідів, де б'ється і гуде
Людський крутіж у площ і вулиць звивах
І ловлять зорі очі сяйних шиб,
Я сотні літ шукав людей щасливих,
У котрих — власна пісня, власний хліб,
І не знаходив... Тут на камінь падав,
Дививсь на сонце з-за тюремних ґрат,
Аж багряносний вітер листопада
Пробивсь до мене крізь свинцевий град...
Я подолав безсилля, страх і відчай,
Червону бинду в коси пісні вплів,
Прийшов на щасне всенародне віче
Розкованими строфами про Львів.
Стою, поет,— і юно дзвонять строфи.
Стою, поет... А пісня — не вмира.
Літопису великої епохи
Торкаюсь вістрям серця і пера.

«Епохи, як світила, йдуть за хмари,
Аби ніколи не вертатись звідти...»

Працюєш ти, художнику, намарне,
Бо як тобі те сонце оживити,
Котре, мов стяг, пливло над Кривоносом
І — як червона рана — над Сибіром,
Де по етапу шкутильгало босим,
Під шаблею, нагаєм, скорострілом,
Оте, що з горя й розпачу поблідло,
Немов посмертна маска Кобзарєва?

Згасає промінь. Та не гасне світло!
Вмирає лист. Але ростуть дерева!

І цвіт, і плід не пропадуть намарне:
Не сонцем — кров'ю кожен з них просяк.
Епохи, як світила, йдуть за хмари?
Епохи — у ясних твоїх руках!

ДВА ЛЬВІВСЬКИХ ЕТЮДИ

1. РАНОК

Розсунулась завіса ночі хмура,
Зірки — чимдуж за нею навздогін.
І, мов актори, вибігли на кін
Два промені з-поза собору Юра.
Схрестились шпаги. Посвисти клинків
Високої і звіреної проби...
Дерева лячно закричали: «Пробі!»
Та раптом в цій хвилині сім дзвінків
Трамвайних сповістили: «Дія друга!»
...І промінь ночі впав, і промінь дня поник
Знесилено, подав йому рушник
Зелений ранок; з посмішкою друга
Правицю воя до небес підвів;
Удячний за велику перемогу,
Сім брам своїх відкрив звитяжцю Львів,
І замаїли сім красунь дорогу...

2. ВЕЧІР

Фіолетовий сумерк обмацував провулки,
Обламували проміння кафедральні вітражі,
Трамваї — набиті гамором вулики —
Брели по коліна в пелюстковій іржі.
Одлітали бузки за червоні околиці,
За посріблені мури й зелені вали,

Де гойдалося сонце, як вивірка в колесі,
Закіптюжене, в плямах цементу й смоли.

Йшли будинки у темінь. Губились за нею.
Пригасали фасади. Тьмяніли дахів мідяки.
Так до ранку під воду пірнають лілеї,
Затиснувши в коричневих жменях зірки...

113394

ДЕРЕВА І ЗОРІ

З чим врівнять вас, високі
струнки дерева?

Леопольд Стафф

Надвечірні дерева — то зір братове,
А якщо не братове, то — побратими.
Кожне з них в піднебесся зійти готове
До хоромів їх тропами золотими.

Снять зірками дерева. Стоять, натхненні,
І жадають чистішими й вищими стати.
Як сіяють зворушено очі зелені!
А яке урочисте слово листателі!

Надвечірні дерева! Чи є що краще,
Ніж хвилина, коли, до землі прикуті,
Рвуться віттям у небо — напризволяще,
Відчайдушно — від радості й від люті.

Розумію їх лють, розумію їх радість,
Розумію тяжіння до зір, розумію...
Лету, лету мені! І зорі, що не зрадить,—
Я назад повернутися не зумію!

ШЕВЧЕНКО МАЛЮЄ АВТОПОРТРЕТ

В казармі — ніч. Сторожко сплять
і стіни, і дубові двері.
Що ж, заходімось малювать
себе самого на папері.

За штрихом штрих — так торс плавця
застиглу хвилю розтинає...
Вже сил тримати олівця
у пальцях зболених немає.

Нема... Є — ніч. І цей мундир,
і це уривчасте хропіння.
І плац. І ротний командир.
І біль — тупий до отупіння.

«Тебе нема. Тебе нема!
Ти сам у цих пісках — піщина.
І не узнає Україна,
який буран тебе лама!»

«Як не зламаєм, то зігнем.
Повелимо.
Накажем.
Змусим!..»

Горить сльоза шпарким вогнем
над непокірно звислим вусом.

І вже казарму, трон і плащ
жере вогонь несамовитий.
Не плач, Тарасе. Царю, плач:
тобі із полум'я не вийти!

ЗУСТРІЧ

Здоров будь, Пушкін мій!..

Павло Тичина

Поете, я чекав на ці хвилини,
На зустріч довгождану я чекав.
Ти ж так давно відїхав з України —
До друзів, до поезій, до забав...

І довгих літ тяглась повільна стрічка,
Аж поки десь удосвіта до дня
Шугнула вістка: постріл... Чорна Річка...
Червоний сніг... Шалений біг коня...

Якби ж могла, сорочку полотняну,
Не дбаючи про себе, віддала,
Аби сповить твою болючу рану...
Якби могла. Якби вона могла!

Не втамувать невтишеного болю.
Не висушити виплаканих віч,—
Хіба за руку привести тополю,
А в узголів'я — українську ніч?

Чи верховинські загнуздати бурі,
Або в долонях принести Дніпра,
Мелодію, народжену в бандурі,
Долити до тонкого сребра?

Доллю, доллю, заграє чаша пінно —
Носитиму її від серць до серць.
Він тут, він із тобою, Україно.
О хто посмів послати вістку: «Смерть»?!

І М'Я

Це вже традиція: в киргизів
дуже поширене ім'я Тарас.
Передається воно із роду в рід...

Як ти прийшло сюди з України,
Із України, такої далекої?
Може, на листі несли раїни
Чи журавлі на осіннім клекоті?

Може, несла тебе тиха мальва,
Люто змагаючись з хижим кураєм,
Аж від ошатно-буйного майва
Понад Славутичем неокраїм?

Камінь. Пісок. Жарота.
Ніби дріт, ковила.
На плацу — рота...
Ать-два!

Покручі-саксаули...
З-під чобіт курява
Застеляє аули...
Ать-два!

Аули, аїли —
Ать-два!
Заболіло тіло бурлацьке біле
Та ще й голова...

Як ти ішло — крізь муштри, доноси,
Крізь паперові кряжисті стоси,
Мимо недремного вартового
Від Сир-Дар'ї —
До Ала-Тоо?

Може, від пісні від колискової,
Може, від мови від колоскової,
Може, від батька прийшло до сина
Ім'я Тараса —
Ім'я акина.

Білі тополі з-над Ак-Тереку
Для нього воду несуть у спеку,
Дикі провалля,
Ярі джайлоо
М'яким туманом
Дишуть на нього...
Ген аж під зорі
Зліта колиска,—
Мати — вкраїнка,
Мати — киргизка...

А в білім світі — вело у цвіті.
Всесвіт прошили космічні траси.

В многоздоров'ї,
У многолітті
Ідеш, Тарасе,
Живеш, Тарасе!

ВЕРШНИКИ З БІЛОРУСІЇ*

Максиму Танкові

Не промчать скарापуджені коні,
Білорусе моя, по тобі
У шаленому гromі і дзвоні,
У пекельній одвічній зlobі...

Ти сама — на крилатім коневі,
Гримотять голубі копита,
І крізь сонячні дні вересневі,
І крізь мене твій шлях проліта.

Я б закреслив криваві навали,
Я б не зрікся прудкого коня...
З Білорусі хай вершники мчали б
На Україну щохвилі, щодня!

Щоб ми слухали мову сяброву,
Частувались при щедрім столі
І замислену хвилю дніпрову
Непорочно несли по землі...

* Тут використано мотив відомого вірша білоруського поета Максима Богдановича «Погоня».

У стрімкім ураганнім розгоні
Знов і знову гримлять копита...
Линуть коні, окрилені коні,
І крізь вічність їх шлях проліта...

У ФРАНКОВІЙ ЗБРОЯРНІ

Зібравши мислі неуярмні
В один удар, один порив,
Йдуть до Франкової зброярні
З усюд підмайстри і майстри.
Там зріють в роз'ярілім горні
Слова, принесені звідтіль,
Де натомились руки чорні,
Де кров і піт,
Де сум і біль.
Знайдеш для панської утроби
Добряче вигострену сталь,
Знайдеш там сталь такої проби,
Що з нею проти сотні станы!
А попід вікнами — жандарми,
А перекинчик-ботокуд
Знайти для себе хоче — марне! —
Затишний кут, спокійний кут.
А молот б'є, а чола в поті,
Вогонь із тьми склика людей...
Чи спочивають по роботі
Франко,
 Стефаник,
 Маковей?
Не спочивають...

Навіть дотеп
І жарт — усе в огонь паде,
Все — на ковадло, все на дотик —
Пекуче, гостре і тверде.
— Рамена стомлені розправте! —
Вчувається крізь дзвін і грюк,
І слово віри, слово правди
Іде до серць,
Іде до рук!
Так, розтрошили ми на кусні
Кайдани, пута, канчуки,
Але вогонь горить у кузні
На всі часи, на всі віки!
Тяжкі труди, о ні, не марні —
І досі чуть могутній грім...
Йшли до Франкової зброярні...
І ми ходім!
І ми ходім!

КАДУБ

...Мені здається, що жила я завжди...

Леся Українка. «Лісова пісня»

Уклоняймося лісам,
Уклоняймося вітру,
Уклоняймося хвилям
озера кришталевого
І вдивляймося серцем
В поліського неба палітру,
Діти,
Внуки
І правнуки
племіні Лева.
Ця земля
розгорнула лісів прапори,
Ця земля
непідвладна була для ката.
Кат хотів її
спрагою заморить,
А вона —
напувала Лесю із кадуба!
Кат хотів замутиль
синяву озер,
У багницьі втопити
і мрію, й сонце,

Та звелася дівчина,
Що мала блакитний зір,
І стала Україні

лицарем-оборонцем.

Піднялась над землею,
Струнка, як береза,
Із очима, в яких —

голубі світи,

І колола неправду

словами-лезами,

І досвітнім вогнем

виривала людей з темноти.

І заводила пісню —

заклично, дзвінко,

Ще в дитинстві навіяну лісом і полем.

Вся —

очима вкраїнка,
серцем вкраїнка,
українка ненавистю,
українка болем.

А як впала, підтята,

від дому далеко,

Заридали озера, зів'яли крони,

І берези крильми,

як білі лелеки,

Билися гірко в жалю похороннім.

Поколінням прийдешнім

На щастя, на подив

Забирали ліси її слово пророче.

ЛЕНІНСЬКИЙ ГОДИННИК

Стрепенулись оплески шалені,
аж порозлітались папірці...

На трибуну Ленін вийшов.
Ленін!
Ленін із годинником в руці.

Ні одна не пропаде секунда.
І, підвладна волі Ілліча,

палахкоче стрілка гострокутна
полиском двосічного меча!

Тиша впала.
І суворий Хронос
не секунди —
роки відчисля.

Крізь холодні ніагари хронік
спрагло прислухається земля.

НА ТАРАСОВІЙ ГОРІ

1

Ми на вершечок сходили крутий,
Внизу лишились і Дніпро, і Канів...
І раптом — дощ веселий, золотий
Зашумував у келихах каштанів.

Ішли громи, співаючи здаля
На повну силу молодих легенів,
Й до них неждано пісня солов'я
Озвалася в гущавині зеленій.

І солов'їний голос поруч ливсь,
І голос грому десь над нами лився,
І враз неначе руки обнялись
І наче квіти у вінку сплелися.

До них всім серцем дослухались ми
І, співом зачаровані, мовчали.
Зелене листя билосся крильми,
Понад Тарасом сиві хмари мчали.

...Спадали краплі із тужавих віт,
Веселка піднімалась над полями.
А поблизу співали «Заповіт»,
І грім перекликався з солов'ями!

Тут зійшлися дороги нашого серця —
Через долі, епохи і покоління.
Тих доріг жоден слід, жоден карб
не зітреться,
Не зів'яне любові сторуке коріння.

Ні до чого їй бронза, каміння, глина,
Ні до чого їй пам'ятники рукотворні.
Я вслухаюсь, я чую — шумить деревина,
Що тримає віки на своєму пракорені.

Людям,
сонцю,
квітам
і вітрам —
друзям тим,
що з літ дитинства маю,—
скарб душі до крапельки роздам,
чисте серце навпіл розікраю.

Це ж вони у ті далекі дні,
як уперше по землі ішов я,
на дорогу зичили мені
довгих років,
щастя і здоров'я.

Це ж вони давали, хто що міг:
в сонця взяв я щирості ясної,
ніжності — у квітів запашних,
у вітрів — рвучкого неспокою.

Від людей у ту щасливу мить
подарунки я дістав багаті:
правду — у житті не заблудить

і любов — горіти й не згоряти!
...Людям,
сонцю,
квітам
і вітрам —
друзям тим,
що від колиски маю,—
я добро сторицею віддам,
а собі нічого не сховаю!

...Прийди до мене ласкавим іменем,
Бабиним літом, сріблястим інеєм,
Травою зеленою — не травичкою,
Весняною бурею, а не мжичкою.

Прийди до мене ранковим променем
І ярмарковим стобарвним гомоном,
Прийди до мене напругою мускульною,
Прийди до мене шопенівською музикою.

Прийди до мене! Стань хоч на віддалі,
Щоб твої губи про мене відали,
Щоб твої очі мені всміхалися,
А руки — серця мого торкалися.

Стій наді мною, неначе крбніця,
Аж поки сонце моє не склониться.
Піди од мене —

останнім подихом,

Останнім словом —

останнім подвигом!

БАЛАДА ПРО МРІЮ

Пам'яті М. Рильського

Ой летіли гуси сірії,
гуси сірі, гуси сірі
й на зеленому подвір'ї
ще до світа-сонця сіли.

— Господарю, господарочку,
вийди з хати на хвилину:
принесли тобі ми хмарочку
і прив'ялую калину.

Ти укриєшся хмариною,
будеш сік з калини пити,
а ми будем за Україною,
за Україною тужити.

— Ой ви, гуси мої чистії,
що я можу вам віддати —
ні пшениці золотистої,
ні роси із рути-м'яти...

— Щоб нам крила не кришилися
од завій та суховію,
щоб нам очі не сліпилися,
подаруй нам свою мрію!

— Ще зоря моя зоріється,
іще мрія моя мріється,—
поки вернетесь із вирію,
свою мрію для вас вимрію!

Ой летіли гуси сірії,
на траву зелену впали
й на подвір'ї, на подвір'ї
господаря не застали.

Тільки сивая хмарина,
і прив'ялая калина,
і червоная калина,
і зажурена Україна.

Та над синім видноколом,
усміхаючись досвітньо,
понад лісом, понад полем,
аж на всі усюди видно,—

там його зоря зоріється,
там безсмертна мрія мріється!

ПРИСВЯТА ПОЕТОВІ

Злотарю мій, мій чесний майстре,
Мій добрий лагідний чугайстре,
Лиш про одне свята турбота
На ясному твоїм чолі,
Бо лиш робота і робота
Тобі судилась на землі.

Ані чини, ані посади,
(І пересуди, й пересади,
І власні болі та досади) —
Не в цьому суть,
Не в цьому суть!

А суть і правда — у знаменах,
А суть і правда — у раменах,
Що гордо голову несуть.

О не канони, не ікони —
В поезії свої закони
І конституція також.
Вона тобі близька й чужа вся,
А ти їй і слуга, й державця,
Тож володіння її множ.

Злотарю, підданче і княже,
Хто нашим правнукам розкаже,
Як падали і відступали,
Долали косності завали,
І підлість, і брехню, і бруд,
І п'ядь за п'яддю здобували —
Таки перемагав наш труд.

Розкаже хто? Я знаю, знаю,
Що вітер розповість Дунаю,
А явір розповість долині
І мати розповість дитині,
А мокрий сніг — тендітним стеблам,
Холодні зорі — зорям теплим,
Дедалові — новий Ікар,
Рукам довірливим — твій карб,
Котрим пишаюся і марю,
Мій чарівниче-золотарю!

СТРАХ

Хто боїться густого лісу,
Хто — запродаати совість бісу,
Хто — доносу, а хто — обмови,
Хто — живої людської мови,
Хто боїться тиші, хто — грому,
Хто — знічев'я набить оскому,
Хто — на рівній дорозі впасти,
Хто — збрехати, а хто — украсти,
Хто — веселого, хто — сумного,
Хто — поїсти мало, хто — много,
Хто боїться мати дитину,
Хто — в собі убити людину,
Хто боїться вогню і кулі,
Хто боїться крику зозулі...

Признаюся вам, признаюся,
Я так само його боюся,
Те весело-сумне кування,
Те одверте пророкування
Каже: «Хлопче, так мало

жив ти,

По землі так мало ходив ти.
Бачив мало. Всміхався мало
І шептав знеможено: «Мамо!»
Так добра зробив мало. Мріяв

Мало. Пшениці скосив, насіяв...
Мало серце своє зітхало,
Цілував під зорями мало...»
А чи всі тебе люди чули
І боялись, сива возуле?!

Звикаєш до слова, наче до рани,
Ніби до лестоців,
Як до проклять.
Поете!

Кріпись!

Зненацька нагряне:

Мука найтяжча —

як болі переболять!..

* *
*

Врубатися у пласт залежаного слова —
До глибини, до потаємних надр,
Де в кожній крихті — поруч, під і над —
Енергія дрімає вибухова.

Червона квітка — в чорному ядрі!
Червона квітка — зацвісти готова.
Удар — і сяйво знайденого слова
Заблісне наді мною угорі!

ПРИТЧА ПРО МИТЬ

...Хлоп'ятко

у долоні впіймати хоче Мить.

А Мить, немов метелик,

ледь не в руках дзвенить!

Всміхається хлопчина,

зелений сад шумить,

І Мить дається в руки —

ласкава, гарна Мить!

...Юнак

в кашкет зелений

впіймати хоче Мить.

А Мить, неначе річка,

звивається, шумить...

Він стомлений,

обличчя у хвилі хоче вмить,

І Мить дається в руки...

щаслива, добра Мить!

...Дідусь

в калитку повну

Впіймати хоче Мить.

Болять у нього ноги і поперек щемить.

Він падає щохвилі, він думає щомить:

«Була б у мене Вічність,

якби впіймав я Мить!..»

Навіялось чи наснилось — знаю одне віднині:
Не буду я розлучатися з казкою вже тією,
Що подаровано долею кожній людині
Дім за зорею...
Цілісінький дім за зорею!

Далека до нього відстань?
А може, близька на диво?
Від нього шляхи розбіглися,
щоб збігтися терпеливо...
Об'їзди, тупі шлагбауми, і знову — веселі сплети,
І тьма, і свято прояснень, і відсвіти, й силуети!

Сіяти — щирим промінням! Не мати ясного дому
За сховок для діл нікчемних або оранжерей,
Де ніжаться сонні квіти... нічим не пахнуть, нікому...
Землею мені хай пахне дім за зорею!..

Дзвонять зорі кришталеві —
відчиняю двері дніві.
Зачиняю на ніч двері —
дзвонять зорі кришталеві...
Прозористо так, прозоро...
зорянисто так і зорно...
На ковадлі сонця — іскри,
сипле іскри ночі горно.
Гей, виходь, зіздарю, чуеш,
що під зорями ночуеш,
Ти, що днюєш під зірками,
роздивись навкруг, ану лиш!
Темряви ще вколо много,
світла так довкола много —
Поміж темінню і світлом
простелись, моя дорого!
Грань тонка, як лезо крику.
Грань тонка, як вістря тиші.
На очах у всіх іду я
так, немовби по узвишші.
І якщо в круте провалля,
похитнувшись, упаду я,
То зроблю це, хоч не хочеш,
знов у світу на виду я.

А мені ж — по зорі треба.
Ген яскріють кришталеві.
Зачиняю браму ночі,
відкриваю двері дневі.
Я, звіздар, іду до праці.
Так стужився я за нею!
А як зір для всіх не стане,
спалахну я сам зорею!

БЕРЕЗІЛЬ

О бунтівливий березіль!
Він звідкіля прийшов, звідкіль?
Вербовим прутом лід розсік
І попелом присипав сніг,
По кадубах розхлюпав сік,
Обвився круг дівочих ніг,
Легких, наструнчених...

Мов лань,

Дівча на білу скаче ринь
І задивляється в бистринь.

Але не хоче бистрина

Йї видати, яка вона...

Як спирт, горить сосновий ліс,
Аж сяєво в півнеба.

Провина березнева —

Пожежа березнева!

Тривога березнева —

Ходім гасити ліс!

До сліз

Напружу зір...

Хай біль

В руках моїх щемить!

Зимі вже не спинить

Кипучий березіль,

Зелений березіль!

Сохнуть сіна. Сохнуть сизі сіна
Над червонясто-зеленим схилом
(Стояла трава мов стіна,
Товариство, чубів не хилим!).

Притомилась коса... Стільки стято голів...
З-під бриля косаревого місяць вплив.
...А до мене уранці прийшла без слів
Балада про в битвах загиблих.

ЛІТО

Уже весна переростає в літо.
Змішалися, злились відтінки фарб.
Змішалися звуки тонко й соковито
Бандур і арф,
Гобоїв і фанфар...

Змішалися квіти. О чудесний хаос,
Де поруч із тюльпанами — ромен,
Де чорних дві коси розколихались,
До юнакових линучи рамен...

Забуто всі обмеження й границі.
І в цьому сенс. І в цім здоровий глузд.
Сьогодні — зав'язь. Завтра полуниці
Торкатимуться розпашілих уст.

...В криниці зорної води налито,
Горить роса на лицях черешень.
І день стоїть, задивлений у літо.
Спокійний день. Погідний. Добрий день.

НІКА

...Знову десь обезглавлено Ніку.
Кат об крила кров витира.
Найсвятішу богиню-каліку
Захистити чи не пора?

Йї під осколочні зорепади
Йдуть озброєні юнаки.
Із Шевченківської бригади —
Переможні її полки...

Білі руки, білі лілеї
В їхній мрії, у вічному сні —
Там, в Іспанії, там, в Кореї,
У в'єтнамській трясовині.

Білі руки, білі лілеї,
Шати білої чистоти.
Не сховаєтеся від неї
Ви, убійники,
Ви, кати!

У розповні крутого віку
В мить останню побачите ви
Нездоланну, незборну Ніку
З сонцем наокія голови!

М А Й О Л І К А

...Всміхнувся день, мов глек полив'яний,
на сонця крузі золотім.
Він ще не пахне сіном, сливами —
дрімають фарби ще на нім...
Та — за художницькою примхою —
під щедрим пристрасним мазком
наповнюється глек черемхою
чи білим росяним бузком
(о барви — всі відтінки райдуги,
о безум творчої снаги,
котрий до щему серце радує
і рве спокою береги!),
наповнюється глек світанками,
дітьми і клетотом лелек...
Не даймо бомбами і танками
на друзки розтрити глек.
...Підходьмо з дзбанками, з тарелями,
черзі не буде хай кінця!
Сміється день рясними трелями —
об вінця хлюпають сонця!
Хай медом повниться, калиною,
хай пахне мріями людей
на плечі піднятий Людиною
чарівний глек — блакитний день!

В О Г О Н Ї

Бушує піч — і полум'я руде
звивається, клекоче, плаче, стогне,
і синій чорт похнюплено бредє
до тебе на поклін, великий вогне!

Ідуть у піч боги, й напівбоги,
і люди — з неопаленої глини,—
і фантастичні птиці: навкруги
барвисті розлітаються пір'їни.

...Еней козацтво на похмілля зве,
йде дяк із віфліємською зорею...
Пливуть віки. Історія пливе,
закутана у вогненну кирею!

І я іду (ще глина, тільки й лиш,
тож полум'я мені так звабно пахне!)
повз галереї постатей, облич —
вогонь мене тримає попід пахви!

Оцей — згорів. А цей — не догорів,
а той обвуглився, немов підпалок,
і жевріє затаєно з-під брів,
як вуглик,— мрія про смачний кавалок...

Я крізь вогонь крокую навпрошки,
І по лобах мій марширує палець —
гучних — як перепалені горшки,
глухих — суцільний глиняний закалець!

В стоперсті руки полум'я паду,
вогнем нещадно редагуюсь. Правлюсь.
Горю, палаю, спалююся. Плавлюсь,
у форму перероджуюсь твердо!

А майстер ні хвилини не прогавить —
виходжу з всеочисного вогню.
На білий стіл мене він мовчки ставить,
і я, воскреслий, радісно дзвеню...

Тепер я — син вогню, але не жертва!
Тепер я — ланка, не банальна річ,
між тими, що стоять на етажерках,
і тими, що налагоджені в піч!

Привіт вам, коні, птиці і герої!
Мандрівнику Енею, будь здоров!
Ми — рівні! Нині без меча, без зброї
я вогненну стіну переборов!..

ПОЛЮВАННЯ

Тягнеться предвічне полювання,
Все нові й нові ідуть стрільці.
Хитрий звір од вечора до рання
Водить їх, жене на манівці.

Йдуть стрільці. Завіяло дороги.
Біле сонце деренчить, мов жерсть,
Ім ввижаються блакитні роги
І лискуча оксамитна шерсть.

Не один даремно вдарив постріл.
Не один зламався вірний лук.
Тут потрібно мати око гостре,
Тут потрібно мати гострий слух!

...В засідці сторожко наслухаю,
Од роси холодної тремчу,
Витягаю стріли, накладаю
Тихо, щоб і вітер не почув.

І, бува, ночами голубими,
В серце заглядаючи своє,
Бачу: звір жаданий, невловимий
Поруч — із джерельця воду п'є.

Пострілі Гей, стріло, не промахнися,
Подруго моя, не підведи!
Та летить під ноги збите листя,
В хащах загубилися сліди...

Не здаюся. Знов стою у тиші,
Вперто жду у сні і наяву,
І, на вістря серце настромивши,
Туго натягаю тятиву...

МАЙОЛІКА

О майоліко, птахо барвиста із казки!

Ед. Межелайтіс

До столу мистецького сядьмо кружка.
Забудьмо дрібненькі свої турботи.
Ось птиця кружляє. Вона важка
од фарб і дешевої позолоти.

Рожевим — крила заляпано їй,
блакитним — лапки мініатюрні...
У вирій летіти — хіба ж такій?
А лишишся дома — замучать дурні!

До столу присядьмо. Замовкнім на мить
деревами станьмо на півхвилини,
й до нас, приголомшених,
раптом злетить
та птиця чарівна з небесної глини.

Ми їй у долонях подаймо пшона
й води з найпрозорішої криниці,
і птиця усім нам віддячить сповна —
як личить казковій прекрасній птиці.

Майоліко! Фарба сповзає густа —
лишаються тільки тонкі узори.
Майоліко! Птиця моя зліта
крильми різнобарвними пестити зорі...

Прокиньмось, дерева!
Тремтить вишина,
бо птаха клює золоті сузір'я.
Безсмертна та гілочка, де вона
зарошеним дзьобиком чистила пір'я!

КОНІ

Ходять по галяві,
Ходять по стерні
Коні мої карі,
Коні вороні.

Золоту вуздечку
В місяця куплю,
Коней непокірних
Приманю, зловлю.

«Золота вуздечка,
Що у тебе є,
Лебедині шиї
Туго обів'є,

Сріблене повіддя
Губи розірве...» —
Голосне іржання
По степу пливе.

Білої пшениці
В сонця я куплю,
Синього зоріння
В жолоби наллю...

Та не йдуть до мене,
Ходять в стороні
Коні мої карі,
Коні вороні...

БАЛАДА

Іде витязь крізь поле на сивім коні,
Три зірниці веде при тонкім стремені.
— Хоч одну подаруй мені, брате, зорю!
— Вибирай, та послухай пораду мою:
Перша — сяє удень.
Друга — сяє вночі.
Третя — має від казки чарівні ключі.
Третя зірка — казкова. Затям-но лишень:
Казка часом коротша за ніч.

І — за день...

...Перша впала зоря — синьо вечір вацвів.
Друга впала зоря — день устав з-під снігів.
Тільки ж сяйва замало, замало тепла,
Бо зоря — щонайкраща — далеко була...
Щезли витязь і кінь, сам-єдиний стою...
Гей, піду я вимолювать третю зорю!..

...Так пахнуть тільки у дитинстві
Гречаний вистояний мед,
І теплі руки материнські,
І неба зоряний намет,
І паленіючі морелі,
І місячний холодний пил,
І хліб на писаній тарелі,
І тирса з-під гарячих пил.
Так пахне світ. І сонце пахне
Так неповторно, свіжо так...
І серце знов і знову прагне
Злетіти вгору, наче птах.
Зірвалося і полетіло
У літо... У мої літа,
Де небо палахкоче біло
І грає липа, золота
Од бджіл... Коли ж я васинаю,
Воно, втомившись, присіда
Побіля мене тихо скраю
І до світанку повіда,
Як пахнуть мокрі стебелини,
Як ходить вітер між велом,
І сніг кружляє тополиний
Над тихим маминим чолом...

БАЛАДА ПРО МОЮ МАТІР

Прийшла моя мати до мене
З якогось далекого поля,
З якоїсь гіркої розлуки,
З якоїсь тяжкої мандрівки.

А що принесла мені мати
З якогось далекого поля,
З якоїсь гіркої розлуки,
З якоїсь тяжкої мандрівки?

— Ой сину, тобі принесла я
З такого далекого поля,
З такої гіркої розлуки,
З такої тяжкої мандрівки —

Не мало і не багато,—
З такого далекого поля,
З такої гіркої розлуки,
З такої тяжкої мандрівки...

Ось тільки-но вузол розв'яжу,—
З такого далекого поля,
З такої гіркої розлуки,
З такої тяжкої мандрівки...

— Ой мамо, ну чом ви так довго?
З такого далекого поля,
З такої гіркої розлуки,
З такої тлжкої мандрівки...

— Ой, що ж бо я наробила?! При-
несла тобі полив'яного коня, а тре-
ба було б — весільний перстень,
ой сину, почекай хвилинку,—

Ще хвилю, одну лиш хвилинку,—
З такого далекого поля,
З такої гіркої розлуки,
З такої тяжкої мандрівки...

Пішла вона, й досі немає —
З якогось далекого поля,
З якоїсь гіркої розлуки,
З якоїсь тяжкої мандрівки...

Матері не вмирають.

Матері не сплять.

День і ніч матері в узголів'ях стоять
Над нашим сумлінням,
над мислями й долями,
Над тривогами нашими,
Нашими болями!

Матері не вмирають. Умирають сини.
Блиск останній для нас —
то блиск сивини,
І остання зоря, що зайде в небеса,—
Материнська сльоза, болюча сльоза...

БАЛАДА ПРО ЖІНОЧІ РУКИ

Триптих

1

Потемнілі од сонця, солоні од поту,
в мозолях, що долоні укрили тісно,
її руки шанують всяку роботу,
але люблять найбільше — місити тісто.

Поворожать над ним у бокастій бодні,
прокатають легенько по білій стільниці —
помандрують у піч паски благородні
чи звичайні собі рядові паляниці.

Діти прийдуть зі школи—тим часом із черені
мати хліб повийма, посклада на ослоні,
і, як буде найкращий подавать до вечері,
він ласкаво пектиме її в долоні...

2

Ледь солоні од поту, смагляві од сонця —
електричного сонця серед палати,—
її руки обережно немовлят приносять,
ніжно гладячи їх, перш ніж мати погладить.

Прийде зміна о третій — рукам спочивати,
зняти білий халат, почепить на гвіздочок
і русяве волоссячко довго-довго чесати
двом близнятам,

що приходять у сон
кожної ночі...

3

Потемнілі од сонця, солоні од поту,
в мозолях, що долоні укрили тісно,
її руки любили всяку роботу:
колесати дітей і місити тісто...

Та сьогодні — ці добрі, смагляві руки
наглянцьовані гільзи складають у стоси,
і рухи легкі, лебедині рухи,—
щоб поправити коси, зсунуті коси.

Поправляють — і знов нахиляються плечі,
і пильнують зіниці за латунними ободками,
і снаряди пливуть, як хліби із печі,
і виблискують сито холонучими боками.

І смертями по вінця наповнений кожен
так, як життям наповнена мати...
Приймає жінка на руки снаряди новонароджені,
щоб іншим —

хліб і дітей приймати.

СОН ПРО ВІЧНОГО ОЛЕНЯ

Заблуканий в торосах снів,
Поміж ущелин і розколин,
Б'ю копитами білий сніг,
Красивий, гордий, вільний олень.

Я вільний — як оцей ось лід.
Я вільний — як полярне сяйво.
А ви вже стільки тисяч літ
За мною ходите: «Спіймаймо!»

О, задаремно по снігах
Ганяете полки собачі
Ви, хто побачити забав
Мене в нікчемнім реміняччі!

...Але згасає знову день,
Сурмлю натужно і тривожно
І сам приходжу до людей,
Бо без людей мені не можна.

Додолу із дерев і стріх
Злітають зорі неквапливо.
Торкаючись гіллястих ріг,
Ловці всміхаються щасливо.

І так ведеться з давнини:
Стою під вікнами до рання,
Щоб людям снились віщі сні
І снилось вічне полювання.

ПРИТЧА ПРО ХУДОЖНИКА

...Він був маляр зело іскусний. Тòни
Такі вже віднаходив, добирав!
Марія усміхалася з ікони
У білений мережаний рукав...

Та був підрядчик невдоволен... Певне,
Її невдало списаним плащем,
Бо в надвечір'я вітряне і темне
Митця із храму виштовхнув плечем...

Перечить переконанню не можна...
Та можна притчу закінчить ачей...
О, як сіяє чистота неложна
З лица її, з ясних її очей!

ЛЕГЕНДА ПРО КОХАННЯ

Фреска

Завтра бути великим ловам,
Стануть слуги, неначе мур.
Та сьогодні в палатах... словом,
Князь чомусь невесел і хмур.

Не лякливої він натури —
Всі впевнялись у цім, коли
З ревом падали буйні тури
Од меткої його стріли.

«Треба буде доньці сказати,
Щоб, дивись, не проспала дня,
Одяглася в мисливські шати,
Осідлала свого коня.

А стріляє вона, мов лицар,
І ніколи не промахнесь.
Палахтіли юнацькі лица,
Як вона походжала днесь...»

Тихо-тихо. Нестерпно тихо.
Тиша чорна. Тиша німа.
Донька спить. Ярослав...

Лихо!

У кімнаті — доньки нема!

Вибіг в сіни... Порожній терем!
А в саду остовпіло став.
Її очі горіли як терен,
Шепотіли її уста:

«Ти, Іванку, негарно робиш,
Пожалкуеш іще об сім:
Закохався у богородиць,
А про мене — забув зовсім...»

О гріховні, розпусні речі!
Та невже це його донька
Похилила лице на плечі
Богомаза ремісника?!

Ой ти, князю! Розвів заразу!
Бачиш, хто оздобля церкви!
Лучче гадину вбить одразу,
Ніж зостатись без голови...

«Гей, ви, хто там! Хапайте смерда!
Рід весь винищуйте до пенька!..»

Свист — і тиша. Холодна. Мертва.
Так влучала лише дочка.

БАЛАДА ПРО ДВІ СОРОЧКИ

Радіти мені чи ридати?
Свою сорочину біленьку,
Найпершу мою вишиванку,
Вишиту терпеливо
Чорно-червоним хрестиком,
Побачив я так неждано!

«Вишиванко моя, вишиванко!» —
Мало не крикнув. Затявся:
Збоку, з лівого боку,
Напроти самого серця,
У полотно вп'ялися
Три чорні літери: OST.

Гадина з жалом потрійним,
З потрійної сили трутою
Чи літери ці —
Що
Страшніше?

І переходив я мовчки, мовчки
Од вітрини і до вітрини
І побачив ще одну, більшу,
Аніж моя, дитиняча.

Вона на мене чекала,
Поки великий виросту,
Вона замінити мала
Ту, що матуся пошила.
Вона облягати тіло
Мала моє, аби я
Не міг відітхнути вільно,
Вона, тюремна сорочка...

Дві сорочки мої, дві сорочки
Лежать на музейній вітрині.
І лежить ясний світ передо мною,
І лист паперу чистого лежить,
І кричать на нім літери зболені:
Дивіться, пильно дивіться,
Може, хто й свою долю впізнає,
Прострочену кривавою ниткою,
Вишиту хрестиком червоно-чорним...

ГОЛОС

Вертаюся — немов з доріг далеких,
До себе — наодинці, віч-на-віч.
Летять у безвість

цілоденний клекіт,
Уривки фраз, шматки буденних стріч...

І знов стаю собою. Сам собою...
Таким, як і колись... Давно... Давно...
І віє квітнем, талою водою,
Тріщить стерні рудає полотно...

Приходжу до очей своїх... Пізнають?
Всміхнулись. Простелили синяву.
Впізнали руки. Навіть не питають,
Де був я, що роблю і як живу.

О свій я, свій! Тепер я ніби колос,
Що зерном повернувся у ріллю...
А що ж мій голос? Де мій ранній голос?
Ні він, ні я його не впізнаю...

І знов мені — вертатися у клекіт,
У плетиво непройдених доріг,
Щоб серед них, незнаних і далеких,
Я власний голос відшукати зміг...

ЯБЛУКА

Молодесенькі дівчатка,
Видно, верталися з гостини,
Бо везли з собою
В шаньках, сітках, кошиках
Пахучі яблука.
На станції зійшли
І нерішуче зупинились.
Я підійшов
І попросив дозволу
Допомогти.
...Ніс повний кошість яблук,
Вулички були темні й притаєні,
Пахли мальви,
Чорнобривці,
А над усе —
Наші яблука.
Десь на околиці
Я поклав кошість.
Дівчатка подякували.
Пам'ятаю запах сонних яблук
На дні старого кошелю.
А тягар його
Несу на собі
ще й нині...

БАЛАДА ПРО ДІВЧИНКУ І ПЕРСТЕНЬ

Я подружився в дорозі
З маленькою чорнявою дівчинкою,
Розповідав їй казки,
Наспівував пісень...

Зійшли ми якось на зупинці,
Де сивий чоловік з гір
Продавав дерев'яні топірці,
Гудзики, персні.

Вона вагалась —
Дуже сподобався гудзик,
Але, трохи подумавши,
Показала на перстень.

Я купив крихітний інкрустований перстеник,
Вона підставила пальчик...
— Я буду берегти його,
Ось тільки трішечки поношу,
А потім заховаю у стару шкатулку,
Не покажу нікому,
Хіба, може, мамі,
А коли виросту,
Подарую своїм дітям.

Заснула вона на моїх руках,
Поважна така, замислена,
Тільки раз у раз у сні
Її пальчики
Шукали,
Чи на місці перстень...

ВІЧНЕ ПИТАННЯ

— Що зостанеться по мені? —

Питають інколи поети.

— Що залишиться по мені? —

Запитую себе.

...Сидітимуть до ранку двоє,

Притомлені вже радістю

Дивитися одне одному в вічі,

І тоді прийду до них я.

Тінню місячною обгорну їх,

Шерхотінням листка заблуканого

Змушу їх

Ще тісніше пригорнутись одне до одного.

Така перспектива мені до душі.

Хіба ж цього замало?

Уй-богу, ні!

Бо, крім вірша,

Рядка, слова,

Залишиться —

Запевне! —

Світ, який обіймає мою землю,

Земля, яка дала мені матір,

Село, де я народився,

Дерево, що я посадив,

Ім'я дівчини, котру я так любив...

ОСІННІ ВОГНИЩА

Наступає пора осінніх кострищ,
Коли спляють листя пожухле в огні...
Гірко пахнуть дими, вільгітніє земля
Під покровом сріблясто-блакитного попелу.

Йде обвітрене листя у великий вогонь —
Мовчки повзає пламіль черешкками тугими.
В тиші первопрозорій, п'янливій, крихкій —
Спустошілих дерев голосіння.

О безлисті дерева — шемріт ваш у вогні!
Голос темних дібров палахкоче у полум'ї!
Взявсь пламінням хапким захисток солов'їв!
І бджолі вже не пити з листочка кленового!

Ходить сонце по небу — немов ожило
Із малюнка дитячого білою крейдою,—
То в кострище доліє золотого вогню,
То погріє охлялі, схололі долоні...

Діти бавляться поруч — а їм невтямки,
Що зблизесенька так — смерть, супутниця
наша...

Сивий попіл здіймається, кружеля,
Гримотить у зелені серця деревам!

Наслухаю тишу, наслухаю...
Вчуся мудрості у неї пильно.
Давні свої звички занехаю,
Буду все робити безпомильно...

Наслухаю тишу... Колихаю,
Як дитя, її легітний віддих.
Наслухаю листя. Наслухаю
Яблука на видзвонених вітах.

Невідь чом всміхаюся раптово,
Раптом — чом не знаю — затихаю...
Наслухаю найдорожче слово:
Б'ється чи не б'ється. Наслухаю...

Прибої... Стишені прибої,
Коли гроза вже перейшла,
І море крові голубої,
Усе — на кінчику весла.

І затуляє гострі карби
Повісмами тонких сивин,
І пригорщами силе скарби
З найсокровенніших глибин.

Затишшя щедре, благодатне.
Запам'ятайте і про те,
Що море на підступність здатне:
Раптово хвиля все змете,

Все заховає, все поглине —
Від глини до шматочка скла,
Щоб знов мені за півхвилини
До ніг — осонцена смола...

Та все ж, рятуючись од змори,
Жду хвиль, припливів, перемін.
Що забереш від мене, море,
Що принесеш мені взамін?

Не муч мене. Не муч мене, не клич
На місячно засніжені галяви.
Між звабливих усміхнених облич
Понад усе — твоє лице смагляве.

...Мелодія жагучого смичка
Мені про нього тихо сповістила.
Та сон тіка і музика тіка,
Але мені спинитися несила.

І я ходжу по горах і ярах
(На леза скель сп'ялось травневе небо),
Зі мною — мій супутник вічний — страх
Тебе згубити, білорука мево.

Не муч мене. Не клич мене. Явись
У лісі, в полі, в лузі чи діброві...
Вже від мандрівок зір мій натовмивсь,
А серце обшмуглялося до крові.

Не муч мене...
Ні, муч мене! І клич!
Пройду бескеттям, подолаю звори.
Між звабливих усміхнених облич
Понад усе — твоє лице суворе.

МЕЛОДІЯ

Мелодія була тендітна,
Неначе гілочка-лоза,
Котра під ніжним зором квітня
Раптово з мертвих воскресла.
Спочатку брунька зав'язалась,
А потім — весел, юн і чист,
Аж благовійно стихла зала,—
Музичний розповився лист.
А пальці витворили чудо:
Вже цілий ліс круг нас розцвів —
Переливались ледве чутно
У кронах сплески солов'їв!
...Голівка слявом облита,
І руки, й світло через край,
І пристрасна моя молитва:
«Не затихай! Не затихай!»
Вона почула. Так, почула,
І так рукою повела,
І так всміхнулась, і змахнула
Краплинку сонця із чола,
Що я піднявся над собою,
Весь чистоти і світла сплав,
Зітхнув од щастя, не від болю,
Бо біль мій музикою став!

ТАІНА

Я підгледів, я знаю, хитрує весна:
Ніч лютнева — зненацька проберезнева.
Ще хвилинка, ще мить — і ніхто не впізна
Ні дерев, ані тиші, ні снігу, ні неба.

...Як міняється все! Жухнуть сірі сніги.
Дзвонить тиша. Вологе хрумтить гілляччя.
Прозорішає небо. А береги
Поневажує річки нев'ярмна вдача.

І дуби — молодого дзвінкого литва,
І берези — в тумані, сріблі, ажурі,
Дивні — паморочиться голова —
Чи то в радості, чи в зажурі?

Не шукаю єдиного: так чи ні —
Змінність мудра, бо многотонна...
У травинці, в сліпому пні —
Таїни золоті виногрона.

Я лиш тільки губами збагнув, відчув:
Ніч уже не лютнева — проберезнева.

Та мовчу, о не бійтеся, я мовчу,
Я не видам вас,

тишо,

небо,

дерева!..

...Те кохання —
Древня фреска...
Час кладе на неї вперто
Все нові й нові мазки.

Ось заходять екскурсанти,
Довго й нудно оглядають
Скарб, який ціни не має,
Скарб, що свято бережу.

...Зачиню за ними двері,
Пригашу яскраве світло
І візьмуся знов стирати
Шар пилюки, фарби шар...

Постає переді мною
В первозданно чистих барвах
Те, що раз в житті буває,
Що не вернеться повік.

Знову стукають у двері...
Відчиняю: що ж, заходьте,
Не спіткніться тільки,—
Серце
У кімнаті цій — поріг...

СЕРЦЕ

З-під чорного каменя,
З-під білого кременя
Хвиля б'є.
— Ти втомилось, серце?
То присядь на камені,
При білому корені.
Відпочинь.

А навкруг — безмовно...
Мне хвиля кореня,
Камінь тонить.
— Ой ти, хвиле-хвилечко,
Що робити з тугою?
— Утопи.—
— Е, не так-то легко:
Туга ж бо із радістю —
Дві сестри...—
Зупинилась хвиля,
Трішечки подумала,
Підійшла...
...Із-під мого серця —
З-під чорного каменя,
З-під білого кореня.
Хвиля б'є...

В травневий сад відчинене вікно,
Відчинене в зарошене світання,
Відчинене в незнане запитання...

Колись давно — чи й так воно давно? —
Було гілок рожевих колихання,
І шепоти гарячі про кохання,
І місяця сріблясте полотно...

Кому ж сьогодні бачити дано
На ньому рук смаглявих трепетання,
Почути «так» на власне запитання
І пити губ настояне вино?

В травневий сад відчинене вікно...

ВЕСНЯНЕ

Гей, що се діється зі мною?..

Зі мною діється весною
Щось незбагненне, незвичайне,
До часу в маєві причаєне!

(Зелений шум зелених плес,
Зелений плюск, зелений сплеск,
Зелений світ — внизу, вгорі,—
Зелена прозелень зорі!)

О почекайте, не спішіть
З своїми окулярами,
З пожежними алярмами,
З порадами полярними:
Від них вітрами віє,
Аж зелень студеніє!
Всміхніться приязно мені,
Як не мені, то хоч весні,
Не бійтеся при яснім дні
Назвать її по імені!

Гей, що се діється зі мною!
Зі мною...

Дниною ясною

Маленьке серце — не доглянув я —
Розквітло квіткою вогняною!

(Червоний спів. Черлена тінь.
Буремний бунт палахкотінь.
Помірно стишена багрянь.
Промінна гра. Пломінна грань).

Купив уранці два тюльпани,
Один віддав тобі,
У нього пелюстки — мов рани.
Такі вони слабі.
В смагляво-золотій долоньці
Підвечір — диво з див! —
Тендітний квіт, немов на сонці,
Пелюстки розпустив!
Ніч сонце випила до дна...
Зірнице, квітко весняна,
Як в бруньці умістилась ти?
Нависли темряви пласти,
А ми їх розсічем
Зеленим променем зорі,
Червоним променем зорі,
Що сходить над твоїм лицем!
Весною, ранньою весною...
Гей, що се діється зі мною?
Та чи із мною, лиш зі мною
Весною діється? Весною...

ПРО ВІТЕР

Зустрів я у полі вітер.

— Що робиш у полі, вітре?

— Шукаю барву на одіж,

На одіж своїй коханій.

Зустрів я у морі вітер.

— Що робиш у морі, вітре?

— Шукаю бурштину в морі —

На перстень своїй коханій.

Зустрів я у горах вітер.

— Що робиш у горах, вітре?

— Шукаю коштовний камінь —

На діадему коханій.

Зустрів я в пустелі вітер.

— Що робиш в пустелі, вітре?

— Шукаю ім'я в пустелі

Для дівчини, для коханої,

Єдиної, наймилішої...

ЛІСОВА ТАЄМНИЦЯ

Нашумів вітрисько сосонці,
Нашуміла сосонка листю,
Нашуміло і листя квітам
Та й про те, що вночі у лісі,
Коли сплять порядні дерева,
Коли спить доброчесне листя,
Коли сплять усі чемні квіти,
Хтось там, десь там і щось там робить,
Хтось чогось і кудись там ходить,
Хтось когось там, певне, цілує,
Хтось комусь там і щось там шепче...

«Не кажіть лиш про се нікому»,—
Попрохав вітрисько сосонку,
Попрохала сосонка листя,
Попрохало ж і листя квітів
Та й про те, що вночі у лісі...
Ніч настала. Пропав вітрисько.
Нашорошилася сосонка,
Причаїлося собі листя,
І наставили вушка квіти:
Хто, куди і чого він ходить,
Хто, навіщо і що він робить,
Хто кого і коли цілує,

Де, кому, хто і що шепоче?
Це було страшенно цікаво,
Та нарешті терпець урвався...
«А я знаю»,— шепнула сосонка...
«Ну, ще б пак»,— підтакнуло листя...
«Ось він, ось він»,— сказали квіти...
І пішов по всім лісі шепіт,
І пішов по всім лісі шелест,
Та по лісі, ще й по узліссі,
Аж зацитькав згори вітрисько...

Так і досі ніхто не знає
Та й про те, що вночі у лісі,
Коли сплять порядні дерева,
Коли спить добродішне листя,
Коли сплять також чесні квіти,
Хто, і де, і що він там робить,
Хто кого і куди ж то водить,
Хто кому і про що шепоче,
Хто кого і коли цілує...

Днино моя кленова, нічко моя каштанна,
Схились на плече мені.
Казку приклич, подаруй з-під вії.
Прийшла ти до мене раптом,
Як приходить жага пожадана,
Як вода до коріння, як до вогню борвій...
Руки мої не скорчаться,
Лист мій не спопеліє...
Коли в моїй короні полум'я гніздо
Для себе зів'є,
Лелітко моя, леліє, теплий вітрець повіє,
З-під попелу, як з-під снігу,
Встане серце моє.
Жарино моя, зорино, моя нерозлучна доле,
Ти — пісня, ти — хліб мій
І чаша глибока — не бачу дна...
Є щастя. Є туга, що солодко серце коле.
Є осінь, зима і літо. Є вічна наша весна...

Час пливе. Усе на світі плинне —
Плинні вітер, листя і вода.
І стають морями крапельни,
Пил тисячолітній осіда.

Старіється камінь. Сивий мармур —
Лоб у нього ясен і висок...
Хтось задумався, що жив намарно...
Гасне день, пересипається пісок.

Місце де твоє? Де певний вимір?
Грань? Начало всіх твоїх начал?
Я пилюку із світлиці вимів,
Стіл дубовим листям уквітчав.

Чистий аркуш. Відчуття полинне...
Ти не стукай. Просто — увійди
Із волоссям, в котрім крапельни
Дошової запахуючої води.

БАЛАДА ПРО ТРЬОХ

Жив-був на світі хлопчина,
Любив одразу дві дівчини.
Одна була — дівчина в білому,
А друга — дівчина в чорному.

Він сам не знав, як це сталося,
Але ж хотілося бачити
Уранці — дівчину в чорному,
Увечері — дівчину в білому.

Дівчата також не знали,
Що він обидвох цілує.
Щаслива дівчина в білому!
Щаслива дівчина в чорному!

Але чи є таємниці,
Від котрих ключі загублені?
І якось дівчина в чорному
Дізналась про дівчину в білому.

І так милувала хлопця,
І так його вчарувала —
Відрікся від дівчини в білому,
Кохає дівчину в чорному!

Він був півдоби щасливий,
А може, навіть і менше...
І враз почорнів од туги
За дівчиною в білому.

Ховали його в полудне,
А всім здавалось — опівночі.
Над чорною могилою
Стояла жінка в чорному.

А десь світами неблизькими
Блукає знаджена й зраджена...
Не обходь стороною
Мене, о дівчино в білому!

Березневої рвійної ночі
В березневого рвійного вітру,
В березневої рвійної тиші
Народилась дочка-березничка.

Йшов я мимо — втрапив на свято,
На хрестини ще й березневі
(Між дубів колиска березова)
Та й березовим соком упився.

Ну, а ніч все «добраніч!» каже,
Ну, а тиша сміється стишено,
Ну, а вітер усе частує,
Ну, а доня бавиться проліском...

Так весело було і гарно,
Стільки випито, переспівано,
Стільки місця було ще вільного,—
Хто спізвився, хай пожалкує!

КОЛИСКОВА ДЛЯ ТВОЄЇ ДОНЬКИ

Ой летіли ластів'ята за тихий Дунай.

А хто зле несе до хати, стань та й подумай.

Ой маленька ж наша донечка
Ручками тягнеться до сонечка,
Очицями водить по стелі,—
Будьте, люди, добрі та веселі!

Ой летіли ластів'ята, вже й спочить пора.

Хто брехню несе до хати, вклякни край двора.

Таж маленька наша донечка
Ручками тягнеться до сонечка,
Очицями водить по стелі,—
Будьте, люди, добрі та веселі!

Ой спочили ластів'ята на горі крутій.

А хто добрий, а хто чесний, надворі не стій.

Бо ж маленька наша донечка
Дотягтися хоче до сонечка,
Вирости аж до стелі,—
Будьте, люди, добрі та веселі!

Прилетіли ластів'ята під наше вікно,

У віконце подивились,— доня спить давно.

Виросте велика донечка,
Ручками досягне сонечка,
Аж проясниться в оселі,—
Спасибі, люди, добрі та веселі...

БАНАЛЬНА ІСТОРІЯ

Історія дуже банальна:
Він любить, вона його — ні.
Страждає він, тяжко страждає,
Блукає немов у півсні.

Він квіти приніс їй додому,
Та — подругам їх віддала.
При зустрічі Гейне читав їй —
Плечима вона повела...

А якось з далекого міста
До неї прийшов його лист,
Із марками, із штемпелями —
Кленовий обчухраний лист...

Історія дуже банальна.
Повчального мало у ній.
І довго страждав ще той хлопцень,
І слав їй листки — лиш одній.

Дивак, може, шле їх і досі?
І досі їх пошта несе?!
Хіба, коли клена зрубати,
Тоді перестав би. Усе.

ТРИ БАРВИ

Червону маю кров, живицею пропахлу,
Зелене серце маю, блакитні очі маю.
Стобарвності, стозорності ж я прагну,
Стоколосіння буйного розмаю...
Червону маю кров — буяння променеве,
Зелене серце маю — палюче мерехтіння,
Блакитні очі маю — не обминіть мене ви,
Беріть моє тепло, беріть моє проміння.
Три барви у мені... Червоний, синій, зелен
У мене входить світ, як у прозору призму.
Від нього спалахну вогнем ясним, веселим,
Стобарвним полум'ям — від нього в невідь бризну...

Цілу ніч кресали громи
О кресала свої... — даремно! —
Із опаленими крильми
Не схилялось додолу дерево!

Грозивий відкотився гул,
По лісах розвіялись смерки.
Взяв шматок деревини гуцул
Із розчачхнутої смереки.

Обережно його тесав,
Ніби гладив смагляве тіло,
Ніби власне дитя колисав,
Те, що, мов деревце, згоріло...

Примовляв такі вже слова
У хвилину ранкову й пізню,
Що відчув — воно ожива
І його переймає пісню!

Чує він — так, воно живе!
Чує — кличе його неначе!
...Ходить дерево громове,
І сміється воно, і плаче.

Ходить дерево. Креше грім —
Тиша кришиться кришталева,
Й розступаються перед ним,
І, вклонившись, нишкнуть дерева.

П Р А К О Р І Н Ь

Піти,
піти
в зелену безвість,
в зелений шал,
в зелений хміль,
вплестися в китиці березові,
росою
впасти в губи піль!

І грому таємничим колесом
перекотитись над селом,
і прорости —
нехай не колосом,
бодай зелом,
бодай зелом!

Зелом — із листям розпростореним,
зелом — із цвітом на гіллі,
зелом — із коренем, нескореним
глибинним сумерком землі...

Росою,
зеленню
чи громом

по плодотворній по грозі,
щоб тільки
перед отчим домом
не розгубитись в пилюзі...

* *

*

Чи буде так?

На космодромі,
Де та, остання, шелом'янь,
У посвистах,
В ракетнім громі
Тебе питає хто:

— Поглянь,

Поглянь на землю, що ростила,
Викохувала, і вела,
Й під голову на сон мостила
Пучок п'яного зела.

Чиїми поєний струмками.
Ти не забув від торжества?
Чия — м'яка, мов приторк мами,—
Була тобі тверда жорства?

Ти не забув, як пахне чебер,
Парує мокрий оборіг,
Як днищем зливу ловить чебер,
Як манить плетінка доріг?

Чи з кожним словом, із питанням
Відчує зболена душа,
Що тут, із поспіху, з прощанням
Вона й полегкість залиша.

І чи запрагнешся у стужі,
Коли навкруг космічна мла,
Пускати човника в калюжі
Отій, що на краю села...

Чи буде хто тебе питати?
А може, й ні — команда лиш...
І врешті мати, тільки мати —
З усіх людей, з усіх облич.

Промовиш тихо... А по слові
Запам'ятати не забудь,
Звідкіль віконця причілкові
Тобі світили добру путь...

ВИДІННЯ

Спинімось, задумаймось...
Тут, під нами,
трави стояли високі й сині.
Тіні проносились табунами,
і табуни миготіли, як тіні.

Ріки, мов райдуги, пламеніли,
небо підводило сонця пращу...
Взявши з собою лука і стріли,
вийшов зі схованки сонний пращур.

Бризнули роси -- стиглі, перлисті,
гілка зламалася під стопою...
Ген — по траві, по квітах, по листі
олені бігли до водопою.

Відбилися очі, і роги гіллясті,
і шиї шовкові в шовковій хвилі.
Всміхнувся мисливець в незнанім щасті,
завмер у незнаному досі безсиллі.

...Відколи вернувся в свою яскиню,
не думав про лови, про сон і вечерю:
кремінним зубилом бив по камінню,
дратуючи стуком сусідську печеру.

Коли ж потривожена врешті громада
з кілками спинилася біля входу,
господар люб'язно — від стара до млада —
усіх запросив у свою господу.

...Купались трави в рожевих тінях.
Іще не скошеними лугами
Олені бігли по чорних стінах,
висіло сонце над їх рогами.

Дрімають стомлені причали,
і сплять, мов лебеді, човни.
І віє вітер з далини,
і сонце морем тихо чалить.

Гаряче, свіже, пурпурове
виходить, опустивши вії.
Каміння різнокольорове
горить, як смальта у Софії.

І падають прозорі хвилі
на нього пінними валами —
смарагдові, червоні, білі,
щораз ясніші грані, злами.

Повільно море підступає
і силу стримує свою.
І знов мозаїка сіяє —
я зачудований стою...

* * *

Засвіт встали козаченьки...

Народна пісня

Марусе Чураївно, сурми сурмлять до походу.
Марусе Чураївно, неси у відерці воду.
Марусе Чураївно, камінь січуть копита.
Марусе Чураївно, водиченька недопита.
Ой недопита водиця — милий десь забарився,
А може, як поуз їхав — китайкою затулився.
Ударив коня нагаєм, задзеленчав трензельцем:
— Гей, прощавай, Марусе, прощавай,
Моє серце!
Марусе Чураївно, кличе вечерять мати.
Марусе, тобі його вже й на крилах
Не наздогнати.
Коні — летючі змії, ще й стремена давінкії,
Марусе Чураївно, пропали твої надії!
Марусе Чураївно! —

Маруся руки ламає:

— Не запряжу я коні — у мене коней немає,
Не вирвуся лебедицею — крил у мене немає.
Пушу навздогінці голос — нехай
Понад ним кружляє...—
...Козацькі шаблі булатні

Під Кафою затупились,
Козацькі гарячі коні в солоній воді втопились.
Марусе Чураївно, січеться волосся русе...
Марусе Чураївно!
... Мару-у-се!

МАТЕРІ

1

Болять мене, мамо, ноги твої.
Болять мене, мамо, руки твої.

Печуть мене очі — ласкаві, сині.
І засніжені скроні твої голубині.

Ноги твої —
топтали ниву, сльозами куплену.
Руки твої —
сповивали мене після купелю.
Очі твої — нахилялись до мене,
небо блакитне наближали до мене.

Очі мене провели від порогу
і синьоцвітом встелили дорогу,
А сиве волосся, а сиве волосся
я погладив тоді — і більше не довелося.

Я сьогодні, мамо, вернувся з дороги до хати,
де ж мені, мамо, слідів твоїх шукати?

Де тепло твоїх рук — чи сплигло за роками?
Де волошки твої — твої очі, мамо?

Твоя втома —
 навічно у чорній землі,
 невсипучість —
 навічно у чорній землі.
 Твоя ніжність —
 навічно у чорній землі,
 і недоля —
 навічно у чорній землі.

А земля моя рідна носить мене на собі,
 сипле з рук своїх дні — молоді, молоді,
 дивиться в душу квітами синіми,
 скроні лоскоче колосочками, колосинами...

Та коли по землі тій падлюка іде
 під ногами у нього земля гуде.

І ридують дерева, і в'януть квіти,
 і зелене стебло починає сивіти.

Як болять тоді, мамо, ноги твої!
 Як болять тоді, мамо, руки твої!

Як печуть мене очі — глибокі, сині.
 І засніжені скроні твої голубині.

Що там ячить до світу? Що там клекоче з ночі?
Ратища бенкетують, брешуть лиси по обочі,
Чорні кружляють круки, впасти на очі охочі,
Долом сірі тумани бродять, мов поторочі.

Стрибог віщує лихо:

«Тихо, братове, тихо.

З тирси роси не збивайте,

Коні мерщій завертайте,

Укрийтесь за шолом'янем,

Прикиньтесь хто дурнем, хто п'яним.

Поможи вам, Дажбоже!

Рятуйся, хто як може!»

Тучі йдуть од моря з вечора аж до рана,
Сходить над степом сонце, ніби кривава рана,
А тут ще й кметь безоружний

Зі страху чи, може, сп'яна!

Рече: «Під покровом ночі взято у бран Бояна».

«Сильніша нашої

Сила вражина,

Пре зла личина,—

Рече дружина,—

Боже Дажбоже,

Допоможи нам!»

Кметь рече:

«Браття, горе!»

Князь рече:

«Браття, сором —

Нищені ми війною,

Нищені ми роздором.

Ліпше убитим бути,

Ніж знеславленим бути.

У нас одібрано пісню,

А як без неї нам бути?»

І стрепенулось військо, січа вирує люта,

Стріли летять калені, ніби груднева плюта,

Гомін звитяжний лине,

На бранцях тріскають пута,

Над Руською над землею пісня летить розкута.

Рече дружина:

«Негоже

Зло віщувать, Стрибоже!

Якщо Боян із раттю,

Рать переможемо!»

Боян же рече:

«О други!

І ти, ясний господине,

Пушу я соколів десять

На стадо на лебедине.

Крилами затріпочуть,

Щоб, як плеще Дніпро, чуть,

Струни в лад зарокочуть,

Славу нам напороочать...»

А й досі на рокіт струнний
брешуть лиси по обочі,
Тумани радіаційні бродять, як поторочі,
Дюралеві хижі круки впасти на очі охочі,
А пісня ячить до світу, виводить його
із ночі.

— Калиновий мосте, зелена гілко...
— За чим, юначе, бануєш гірко?
— Так мені тужно, так мені банно —
Зела багато на пні зрубано
Гіркою долею, і роками,
І закривавленими руками...

— О, не журися життям калини:
Таж пісня лине,
Таж пісня лине,
Бо кожна гілочка —
То сопілочка,
Кожен листочок —
Зелен місточок
Через негоди, через боління
Від покоління...
До покоління...

А покоління із поколінням
В'яжу незримо своїм корінням,
Червоним соком — в зелену чашу —
На гибель вражу,
На радість нашу!

Вступай сміливо на міст калинний.
Хай пісня лине!
Хай пісня лине
Над рідним краєм,
Над білим світом,
Що пахне хлібом,
зірками,
цвітом!

Неси в руках, мов червоний кетяг,
По всьому світу,
По всіх планетах
Грона любові,
добра,
сумління

Від покоління
До покоління!

Глибинами виплекана вода
Не знає про зручні русла...
Ніщо перед нею скеля тверда,
Що в землю по вічі вгрузла!

Вільній — наповнювати моря,
Не в підземеллях скніти!
Прямо під серце б'є течія
Чорні важкі граніти.

Корчиться камінь, стає ребром,
Рану стулити хоче...
А течія клекоче:
Стала вона Дніпром!

З «ВЕРХОВИНСЬКОГО ЦИКЛУ»

1. ДЗВІНИЦЯ

Із кленового дзвону, яворового шуму,
Із досвітнього шемрання срібної руни
Будували дзвіницю для білого суму
На щонайвищій, промінній ґруні.
 А та дзвіниця_й не сумувала,
 А та дзвіниця — гей, заспівала!

І чудувались усі гуцули
На її тіло, ладне та гоже,
Лиш обминали її — почули,
Що сумувати вона не може.
 А тій дзвіниці з ярого шуму
 Та не до суму — гей, не до суму!

Ясної днини, співної днини,
Ясного рана, співного рана
Аж три близнючки, три домовини
Впустила брама, різьблена брама.
 І ті — нелегкі, і та — нелегка:
 В цих — побратими, у цій — Олекса.

— Гей, дзвінице, дзвінице, ти, дівко красна,
Та чого ся нас трьох стидаєш?
Поки остання зірка не згасла,
Може, нам заспіваєш?
 І заспівали білі дилини
 Червоним співом окрай долини.

І стоїть та дзвіниця, і дума думу,
Мов наречена вічна на ґруні,
Із кленового дзвону, яворового шуму,
Із досвітнього шемрання срібної руні.
 Лиш коли гасне сонце червоне,
 В ній дзвонять дзвони, зелені дзвони!

2. Т О П І Р

З минулого

«Я — топірець із голубої сталі,
І кров сталава живить мої жили.
Мене поміж камзоли і медалі,
Напевно, випадково положили.

І я тепер — уже музейна рідкість
З табличкою — тавром чотирикутним.
Історіє! Пробач мені за різкість,
Мені набридло тут лежать закутим.

Ще пам'ятають Вижниця й Болехів,
Де я гуляв, свобідний і зухвалий...
В землі — мої володарі полегли.
Мене — під скло багачики сховали.

Та вирвуся — клянусь на цьому слові.
Доноситися аж сюди плачеві,
Як стану побратимом бідакові
І ворогом смертельним — багачеві!

Гей, погуляєм файно, пане-брате!»
«...Панове, не товпіться, прошу далі.
Це — топірець. Так, можна в руки брати.
Гуцульський. З нержавіючої сталі...»

П О Р І Г

Що там написано,
Що накарбовано
На отчому
Зчовганому порозі,
Що мені долею
Подаровано,
Куди приткнутися
У знемозі?

— Обсяде лихо тебе, чоренне,
Тоді, синашу, приходь до мене.
А може, доля тебе відзначить,
Щастя-здоров'я щедро достачить,
Та не цурайся,
Та не пишайся,
Що кличе в гості тебе земля вся...

Тільки єдине безсмертне в світі —
Матірне сонце
У верховітті...

3 ПІСЕНЬ МОЄЇ МАТЕРІ

Цикл

1

Дівочья краса —
в керниці прана,
На сонці сушена...

Лежить краса дівочая,
Зваблывая, знадлывая,
Розсміяна, розспівана,
В любисточку викупана.

Ще й випрана в криниченьці,
На сонечку сушена,
На сонечку, на камені,
На гіллячку смерковім.

Ой там ішли парубочки.
Один каже: — Візьму собі.
Буде мені хустиночка,
Хустиночка мережана...

Другий каже: — Візьму собі.
Буде мені сорочечка,
Білена, вишивана,
Гладесенько прасована.

Третій каже: — Візьму собі,
Бо ж я, братики, ізраний,
Рана кров'ю запікається,
Серце з болю ізтискається...

Нахилився, і підняв її,
І до серця притулив її,
Аж уся зачервонілася,
Спалахнула, заярілася...

Отака краса дівочая,
Чисто прана — у криниченьці,
Біло сушена — на сонечку,
Любо ношена — при серденьку....

2

...Доня не стерпіла,
За рік прилетіла,
Перекинулася
В сиву возуленьку,
В калиновім лузі сіла.
Сіла вона, сіла,
Та й стала кувати,
Аж ся взяли луги,
Луги калинові
Від голосу розвивати...

— Де ти, пташино співоча, нині —
В зеленім лузі та ще й при калині?
Чи там зимуєш, чи там веснуєш,
За співом-плачем світу не чуєш?

— Чути я чую, бачити бачу...
Вже над собою давно не плачу,
Вже я над світом тужу щоднини —
Виросло з туги стільки калини!
Стільки калини, де ж її діти?
Буде й на тебе, й на твої діти.
Вже натомилась долю кувати,
Якби ж то голос перекувати,
Щоб я із птахи стала людиною,
Знову — красунею, знову — дівчиною,
Як не дівчиною, то хоч жоною,
Хоч сивою матір'ю-удовою...

3

Приїдь, приїдь, Кострубоньку*,
Стану з тобов до шлюбоньку...
...Ой що ж бо я наробила,
Що Коструба полюбила...

Що не робила, що не чинила!
Ночами чорні чари варила,
Сама ходила
За многолюбом —
Отим пройдисвітом —
Кострубом!
А він — як вітер в полі широкім!
А в нього мислі — як в зайця скоки!
Знайшов любаску на передмісті,
З нею, напевно, стоїть при місяці.

* Персонаж із древньослов'янської міфології,

З нею — до парку, з нею — до клубу...
Щоб йому, чортовому Кострубу!
Буде ще бити мої пороги —
Переламаю руки і ноги.
Ой що ж бо я наробила,
Що Коструба полюбила...
Приїдь... Приїдь, Кострубоньку,
Станем разом до шлюбоньку!
Буду тобі дружиночка,
Викохаю тобі синочка,
Та й донечку, ще й любеньку,—
Вернись, вернись, Кострубоньку!..
...Ой що ж бо я наробила,
Що Коструба полюбила?!

4

Візьми, мати, піску жменю,
Посій його по каменю,
А коли той пісок зійде,
Тоді син твій з війська прийде.

Сіяла. Жала. Слізьми орала —
На тому камені, на камені.
Війна дитину собі забрала —
Вернула горбики безіменні.

— Як виряджала тебе, мій сину,
Дала в дорогу жменьку пшениці.
Вже ж обійшла я всю Україну,
Всю Україну, аж до границі.

Якби — колосочок, де твій горбочок,
Тоді впізнаю тебе, впізнаю...
А поки — сію сухий пісочок,
Камінь на камені засіваю...

Може, замного піску, мій сину,
На пшеничну зернину?

...І ронить мати тиху сльозину
Закам'янілу. Єдину...

5

...Біжи, коню, вулицями,
Цісарськими гостинцями.
Ой там будуть жінці жати —
Не дай їм ся в руки взяти,
Щоб тя в руки не злапали,
Щоб ти' гривни не обтяли...

Купці заморські, чорт їм рідня,
Хочуть впіймати мого коня.

Давно обіцяно нагороду —
І золоту пашу, і срібну воду...

Хочуть нас, коню, у руки взяти,
Хочуть нам, коню, крила обтяти.

Чи ж ми для того купались в росах,
Аби тягтися в чужих обозах?

Чи ж ми з тобою росли для лету,
Аби впрягатись в їхню карету?

Коню мій, коню, крилатий брате,
Не даймось, коню, за повід брати!..

...Купці захланні ідуть щодня —
Хочуть купити мого коня!

6

...Зійшла зоря серед моря —
Я личко вмила.

— Дівчино мила,
Де личко мила?
— У морі, морі,
Синьому морі.

Поки у море зірка вступала —
В прозорій хвилі личко купала,
Я й почекала...

Зоря і збрія
Рано-раненько вийшли з моря.

...Коли кохання в серці не маєш,
Зорі від збрії не розпізнаєш.

Візьмеш красуню і раптом взамін —
Матимеш, брате, блискучий камінь...

Купаний в морі,
Синьому морі —
Очі прозорі,
Крига — у зорі.

О не зарадиш гіркому горю!
Не переміниш зорю на збрю!

7

Бодай тая вода
Камінням поросла...

Біжить-біжить ріка,
А в ній вода стрімка...
І, як стрімка вода,
Швидка твоя хода...

Все далі й далі ти —
І знесені мости,
Пропала навіть тінь —
Лиш рінь навколо, рінь.

Болять мені слова,
Болих крута жорства —
Немовби й не була,
Як річка — вглиб спливла...

Вода, вода жива
Камінням поросла...
Так, може, й треба. Лиш
З усіх видінь, облич
Над знесені мости —
Все ти, і ти, і ти.

Являєшся мені
В короткому півсні:
Стрімка жива хода —
Як весняна вода...
Вінки у вирах в'є,
У серце б'є моє...
І камінь розтає —
Знов — хвилию стає...

8

— Що то в полі за димове?

Розпеленались сиві димове,
Горять у степах половецькі огні.
Моя надіє, моя любове,
Моя розрадо, ти при мені.
А вогонь горить,
Іскрами блиска!
У ясне небо
Зліта колиска!

Розпеленались сиві димове,
Вихори крутяться по стерні,
Наш син зведеться, моя любове,
Вже не в колисці — у стремені.

Вогонь яріє,
Димом куріє...
То яничари —
Чаклюють чари!

Стеляться низько сиві димове,
Котяться перевертнем сторчма,
Моя зорино, моя любове,
Без Батьківщини — і нас нема.

Через повстання,
Крізь революцію —

Себе несемо
Щасному людству...

Життя у лоні,

Сіль на долоні.

І кров, і ум свій
Несуть народи,—
І ясні зорі
І тихі води.

Віються, никнуть сиві димове,
Гаснуть на сонці хижі вогні.
Моя надіє, моя любове,
Наші довіку — віки і дні...

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Лубківський Роман Мар'янович народився 5 серпня 1941 року в селі Острівець Тербовляньського району на Тернопільщині. Навчався на філологічному факультеті Львівського університету ім. Івана Франка. Після закінчення університету працював редактором Львівського книжково-журнального видавництва.

Служив у лавах Радянської Армії. Демобілізувавшись, працював у молодіжній газеті «Ленінська молодь», звідки перейшов на роботу в редакцію журналу «Жовтень».

Друкується з 1957 року. Видав книжки поезій: «Зачудовані олені» (Львів, 1965), «Громове дерево» (Київ, 1967).

У періодичній пресі виступає також з перекладами із слов'янських поетів.

З М І С Т

З В І З Д А Р

Музика революції	5
Вересневі карби	6
Кроки вночі	8
Тривога	10
Європа року 41-го	12
«Є лінія — найголовніша з ліній...»	13
«Де вклякли в пам'ять леви мармурові...»	14
«Епохи, як світила...»	15
Два львівських етюди	16
Дерева і зорі	18
Шевченко малює автопортрет	19
Зустріч	21
Ім'я	23
Вершники з Білорусії	26
У Франковій зброярні	28
Кадуб	30
Ленінський годинник	33
На Тарасовій горі	35
«Людям, сонцю, квітам і вітрам...»	37
«... Прийди до мене...»	39
Балада про мрію	40
Присвята поетові	42
Страх	44
«Звикаєш до слова...»	46
«Врубатися у пласт...»	47
Притча про Мить	48
«Навіялось чи наснилось...»	49
«Дзвонять зорі кришталеві...»	50
Березіль	52
«Сохнуть сіна»	53
Літо	54
Ніка	55

МАЙОЛІКА

«...Всміхнувся день...»	59
Вогонь	60
Полювання	62
Майоліка	64
Коні	66
Балада	67
«...Так пахнуть тільки у дитинстві...»	68
Балада про мою матір	69
«Матері не вмирають»	71
Балада про жіночі руки (<i>Триптих</i>)	72
Сон про вічного оленя	74
Притча про художника	76
Легенда про кохання (<i>Фреска</i>)	77
Балада про дві сорочки	79
Голос	81
Яблука	82
Балада про дівчинку і перстень	83
Вічне питання	85
Осінні вогнища	86
«Наслухаю тишу...»	87
«Прибої...»	88
«Не муч мене»	89
Мелодія	90
Таїна	91
«...Те кохання»	93
Серце	94
«В травневий сад відчинеся вікно...»	95
Весняне	96
Про вітер	98
Лісова таємниця	99
«Днино моя кленова...»	101
«Час пливе»	102
Балада про трьох	103
«Березневої рвійної ночі...»	105

Коліскова для твоєї доньки	106
Банальна історія	107
Три барви	108
«Цілу ніч кресали громи...»	109

П Р А К О Р І Н Ь

«Піти, піти...»	113
«Чи буде так?»	115
Видіння	117
«Дрімать стомлені причали...»	119
«Марусе Чураївно...»	120
Матері	122
«Що там ячить до світу?..»	124
«— Калиновий мосте...»	127
«Глибинами виплекана вода...»	129
З «Верховинського циклу»	130
Поріг	133
З пісень моєї матері (Цикл)	134
«І буде вічно так...»	143
Біографічна довідка	144

Лубківський Роман Марьянович

РАМЕНА

Стихотворення

(На українском языке)

Видавництво «Дніпро»,
Київ, Володимирська, 42.

Редактор *М. Д. Томенко*
Художник *М. М. Левчишин*
Художній редактор *С. П. Савицький*
Технічний редактор *П. Д. Цуркан*
Коректори *Л. М. Кирилець, Г. М. Стадник*

Виготовлено на Київській книжковій фабриці
№ 1 Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР,
Київ, Довженка, 5.

БФ 06009. Здано на виробництво 1.X 1968 р.
Підписано до друку 15.I 1969 р. Папір № 1.
Формат 60×84¹/₃₂. Фізичн. друк. арк. 4,625.
Умовн. друк. арк. 4,305. Обліково-видавн. арк.
3,386. Ціна 56 коп. Замовл. 9—498. Тираж 7000.